

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ szíjazendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A sertésenyésztés jelen állása. Szabó József. — A marostordamegyei gazd. egyesület közgyűlése. Vidéki. — Kertészeti szakosztályunk működése. Szentgyörgyi Lajos. — Egyelőleg: Olcsó könyv. A mezőgazdasági állapotról. Tömeges termelésre ajánlható gyümölcsfajták. Állami mének szétosztása. Tordai bikatelep es enyedi vinczellőr-képezde. A kaposvári orsz. lóárverés. Egy új szőlőkötő anyag. Új biztonsági lámpa. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A sertésenyésztés jelen állása.

Megvallom, hogy a sertésenyésztés jelen állásáról írni és tollat venni kezembe, midőn tegnap olvastam a debreczeni sertésvásár lehangoló tudósítását, mely még a decemberi nagyváradai vásárnál is gyengébb volt, a mennyiben akkor bár nagyon gyenge áron 36 kron különként elősulya kelt, és most Debreczenben csak 32—33%, kron adatott, nagyon merész vállalkozás részemről, de mégis megkísértem a sertésenyésztés jelen állását vázolni, mely czélből 25 évi időszakra kell visszamenni.

Szűkebb királyhágóninenei hazarészünkben, a sertésenyésztés rendszeres, okszerű kezelése, terjedése idejének kezdetét a hatvanas évek tájára tehetni, mert jóllehet azelőtt is voltak egyes nagyobb birtokosok, kik azt rendszeresen és sikeresen kezelték, de ezeket inkább a sertésenyésztésre nagyon alkalmas makkos erdőségekkel bővelkedett Szilágyságban találhattuk és csak nagyon is kis mérvben más vidéken, például a Mezőségen.

De a 60-as évek körül a királyhágóntul sertésenyésztés emelkedése a kőbányai nagymérvű hizlaldák milliókra menő hasznos forgalma, az egy éves sertések árának fokozott és oly mérvű emelkedése, hogy ezen tenyésztési ág másokhoz hasonlítva a legjövendelműbbnek mutatkozott, mert a körülmények kedvező hozzájárulásával, midőn a gabona ára, melylyel a kocza tartatott, a malacz neveltetett és ősszel a makktermés mennyisége olcsósága, mind együttesen közreműködtek, voltak évek, mint nekem is, hogy egy kocza után a tiszta nye-

remény a költségek legpontosabb felszámítása után (oly módon mint a kettős könyvvezetésnél előíratik, hogy a törzsnyjá tőke, az épületek értékének százaléka, avulási, romlási százalék levonása után a folyó kiadások szigorú felvétele, és mint nálam, ki a kezelés alatti birtok termésénél tulterjedőleg foglalkoztam ezzel, a kiadásokat a legigazságosabban számítottam, a mennyiben rendszeresen a fogyasztott eledelt piacról vettem), mondom voltak évek, midőn egy kocza utáni tiszta nyere-mény 30 frtra is felment, ezen körülmény, továbbá a törökbuza termés sikerült éve, annak olcsósága a vasuti közlekedés által a törökbuza árára, úgy, hogy azóta nagyon ritkán állhatott elő, a régi időkben a közlekedési akadályok miatt oly gyakran a jó gazdáknak azon számítása, hogy több éves törökbuza termésekből egyszerre egy nagy pénztőkét állíthassanak elő; továbbá az ugynevezett Mezőségnek az 50-es években előhaladott tagosítása folytán a birtokosok által a nekik jutott és azelőtt hevert földekben termesztett bőven fizető törökbuza termések azoknak a közlekedési utak, fájdalom még e napig is hiányos volta miatt a vasutaktól távolsága, úgy, hogy egy-egy véka törökbuza szállítási bére 10 söt 30 krra is ment a piaczig, vagy utóbb a közelebbi vasuti állomásig.

Mindezen körülmények indították a birtokosokat a Királyhágóntul már nagyon rendszeresen üzött sertésenyésztés felkarolására, úgy, hogy a 60—70-ig terjedő 10 évet, mint a tenyésznyájok alakulása, nemesítése és a rendszeres tenyésztés elsajátítási korszakának mondhatjuk, és ez eredményezte, hogy a 70—80-ig való években a királyhágóninenei részekből csak Kőbányára kiszállított mennyiség évente a 20—30,000 darab között váltakozott, ehhez még felvéve a fokozott belfogyasztás és azóta létrejött kolozsvári, szebeni szalámi gyártás által is felhasznált létszámot, valóban már szép lendülettel megindult jövedelmi forrásnak lehet a sertésenyésztést tekinteni, úgy, hogy 70—80-ig terjedő 10 év már a megállapodás korszaka volt.

Sertéstenyésztő birtokosaink a kereskedelmi igényeknek megfelelő módon való tenyésztés érdekében a tenyészanyag javításáért, a királyhágóntuli hiresebb nyájakból szereztek magas áron anyagot, építkezéseket eszközöltek, melyek által a jobbkori fiadzostatás lehetővé válhatott, hogy rövid ideig tartva egy éves fejlett süldőket árulhassanak, sőt sokan áttértünk a deczemberi fiadzostatáshoz, látva, hogy a mienkek ára páronként a sertés fiatal kora miatt mindig 10—20 frttal is alantabb maradt a királyhágóntuli legelső tenyésztők áránál; itt kitérve azonban tárgyamtól felemlitem, hogy a deczemberi fiadzostatás, bár sok előnye van, éghajlati viszonyainknál fogva nem egészen biztos, ámbar nem a fiadzás idején levő hideg idő esélyei a bajnak okozója, mert jó móddal ellátott épületben e miatt kár nem történik, hanem e baj oka inkább abban rejlik, hogy midőn a kocza már 4—5 hetős malaczczal van, és ilyenkor a szoptatás végett az adott szemes eledel mellett a sertésnek mulhatatlanul szükséges, turás kiváztatik, ezt gyakran a januári és februári időben a nagy fagy miatt nem teheti, ez okból e sorok írója a fiadzást már január közepére rendezte. Egy szóval a második 10 éves korszakban mindent elkövettünk, hogy a tenyésztés legmagasabb fokára eljuthassunk és ekkor érték a különböző válságok — így pl. 1877. és 1878-ban a sertés árak csökkentek, legfőbb oka a törökbuza termés rossz volta és ennek folytán a magas árak miatt, sok sertéstenyésztő gazda részint egészen visszavonult, részint a tenyészanyag létszámát apasztotta, kevesebb eledelt adott, ennek folytán fejletlenek maradtak és 1878-ban e miatt már alig volt eladható, sőt 1878-ik év végén daczára annak, hogy a törökbuza termés jó volt a kőbányai sertéskereskedők nagyon tartózkodók voltak, holott máskor az eleség olcsósága idejében a sertések ára emelkedni szokott, mégis a két éves sertésekért csak annyit adtak, mint máskor az évesekért, ennek oka abban is rejlett, mert az azelőtti évek magas árai folytán a Királyhágóntul a létszám rendkívül szaporodott, a birtokosok és különösen azok bérlői egymást túlhaladni igyekeztek és ezen tultenyésztés által akkor fordult elő először, hogy a kőbányai létszám 80,000-re emelkedett, ezen megtorlódást a kivitel csökkenése is okozta, melyre Németország sertéskiviteli tilalma volt befolyással, a marhavész ürügye alatt kitiltván a sertést is, és hogy Kőbányán az árak még valamennyire is fentartották magokat csak is a bécsi piac nagyobb mérvű sertéshus fogyasztása okozta, miután egy kiló sertéshust 30—40 kron vehettek — csaknem fél-árával a marhahusnak.

Ezen körülmények következtében a süldők ára leszállott az éveseké 20—30 frtig, a kétéveseké 30—45 frtig. De egy év múlva 1879. végén, 1880. elején újból más és jobb fordulatot vett és — a mi feltűnő — daczára a magas törökbuza áraknak, mert Kőbányán ekkor 1 muázsa törökbuza 8 frt. is volt, és ilyen esetekben máskor a sertés nem keresett czikk, most mégis nagyon emelkedett, úgy, hogy egy pár itteni éves süldőt, (fentartva azon fentebbi állításomat, hogy a királyhágóntul legelső tenyésztők árait sohasem értük el, mindig 10—20 frttal lejjebb maradtunk) mégis 40—50 frtért adtunk el.

Ezen nem várt emelkedést Németországban a bevitel

könnyítése és a m. kormánynak azon intézkedése eredményezte, hogy Szerbiából és Romániából Kőbányán át, magyarországi sertés neve alatt, a külföldi hitelünket rontó üzérkedésnek, a vesztegzár felállításával véget vetett és ezen vesztegzár alatt orvosi szemle folytán, a létszámnak nem kis része a kivittől el lett tiltva, ebből látható, hogy a m. kormány által a kellő időben alkalmazott erélyes, gyors intézkedés minő hatással lehet a tenyésztő gazdák érdekeinek előmozdítására, és ezen szempontból nagyon kívánatos lenne a vasuti tarifa mérséklése, mert ezek oly magasak, hogy az ország távolabbi vidékeiről gyakran Kolozsvárig lábán hajlik, sőt Csucsáig is és csak is ott rakodnak fel. Ezen felhozott egy néhány év példájából látható, hogy a sertéstenyésztés második megállapodási korszakában voltak jó és rossz évek, de mégis egyik a másikat kiegyenlítve, a tenyésztéstől már visszariadók újból neki kezdtek a tenyésztés emelésére áldozatokat is hozni.

A harmadik 10 évi korszak kezdete 1881-től számítva, újból kedvező irányzattal volt, mit leginkább az európaszerző felállított tilalom az amerikai sertéshus és zsír behozatala ellen idézett elé, úgy, hogy 1881. és 1882-ben ez okok hatása következtében kilója Kőbányán a hizlalni való egy éves sertésnek élősúlyban 50—55, sőt 60 krral is lett fizetve, mindenkor 4% leszámitva, úgy, hogy ennek folytán mind a tenyésztés, mind a kereskedés újból kezdett háladatos vállalkozássá fejlődni, mely években egy néhány tenyésztő újból jobb és kitünőbb anyagot beszerezve, sok gondot és költséget fordított tenyészetére, a mi minden alkalommal, midőn magasabb áru évek voltak elő szokott fordulni. Még 1883-ban is jó árak voltak, úgy, hogy 60 kron kilóját el lehetett adni. De már 1884-ben nagyon csendesedett, 40—44 krra szállott kilója, és azóta mostanig csekély megadózó változással ott áll, hogy a mint soraim elején is említém, az 1884. deczemberi vásáron még 36 kr. volt, most már Debreczenben csak 32—33 kr. kilója a hizlalni való süldőnek. Hogy mi a valódi oka ezen hanyatlásnak, azt még határozottan tudni nem lehet, mert a törökbuza és más eleség ára nem magas, — külföldi kiviteli tilalom ugyan létezett a szerbiai lábfájás miatt ideiglenesen, de az már feloldatott.

Kőbányán a létszám az ezelőt 6 évinél sokkal lentebb áll, lepadott a mi már rég nem történt 50 ezerre, és most kezd 50—60 ezer között lenni, ha csak nem lazultak a vesztegzári intézkedések Szerbia felé, és talán a sertéshizlaló kereskedőknek azon félelemből eredhető tartózkodása, hogy Szerbia még jobban eláraszthatja a külföldet, miután már hizlaló telep felállítására is terveztetik, vagy talán az amerikai sertéshus és zsír behozatali tilalma nem szigoruan ellenőriztetik, vagy talán a Németországba hangoztatott védvamos emelés, mely nem csak gabonára, hanem állatokra is terveztetik, teszi őket tartózkodókká? vagy talán a bécsieknek a szarvasmarha árulásához, (mely a pozsonyi vásár létesítését eredményezte) hasonló a sertésvásárt nehezítő intézkedés teszik lehangoltá? vagy talán az elmúlt 1880—1881. és 1882-ik évben a tenyésztőknek fizetett magas árak miatt szenvedett tetemes veszteségek miatt huzódnak vissza az üzletől? vagy végre és a mi nekünk tenyésztőknek még a legkedvezőbb esélyek köre — tartama, úgy

vételeknek, hogy a hízalási szükségletek beszerzését ezutánra halasszák, hogy ezen 1—2 hónapi idő alatt is a tenyésztő élelmézzé? — Mindezen eshetőség vagy azok együttes közreműködése hathat ily nyomasztólag, de most a valódi okot eldönteni nem lehet, közel jövőben fog ez kitűnni, de nekünk ezzel foglalkozó gazdáknak nem kis aggodalmat és anyagi veszteséget okoz, úgy, hogy egy ilyen év hatása a tenyésztőket kezdi megint lankasztani, kik részint felhagynak, részint apasztják a létszámot, magamat még ezek közé nem sorozom, mert ha bár tiszta veszteség is mutatkozik, de ha mégis 10—20 évi eddigi tenyésztésem eredményét tekintem, úgy jöllehet voltak veszteséggel való tenyésztési évek is, de az átlageredmény mégis kedvező volt, nem számítva ide az olyan kedvezőtlen éveket, melyeknek oka a tenyésztésben előforduló rendkívüli döglések által idéztetik elő, pld. lépfene vagy más vérbajok, melyek ellen ugyan még lehet orvosi szakértő kezeléssel hatni, de már kevésbé az olyan bajok ellen, mint 1884-ben nálunk nagyon sok birtokosnál jelentkezett tüdő szőr féreg ellen, mely a malacot fél éves korában nem csak megtizedelte, hanem némely helyen felét és $\frac{2}{3}$ -át is elvitte, — hogy egy ilyen tenyésztési év ilyen árak mellett a visszavonulásra nagy okot ad, az kézzel fogható.

Ezen előadásokkal igyezttem a sertésenyésztés 25 éves állását híven leírni, és most arra kellene áttérni, hát mit tegyünk, hogy ezen kellemetlen helyzetet javítsunk? erre azonban határozott feleletet adni most bajos: könnyen tévútra vezethetne valakit és olyant tehetne, a mit esetleg később kárral sem tehetne többé jóvá, azért, miután még magam sem tudok határozni, mást sem akarok vele félrevezetni, hanem várom a dolgok fejlődését, és azután talán az év elteltével a körülmények szerint lehetne a jövő irányt megállapítani, illetőleg kísérlet tenni, mert hiszen a mai gazdagság általános válságos forduló pontjánál irányt kijelölni nem kis feladat lenne. Ha az itt felhozott károsan ható okokat a magas kormányunk becses figyelmébe méltatná, mint ez ügyben már többször tett erélyes intézkedés segítettek, ha képviselőink is egy kissé foglalkoznának e nekünk földmiveléssel foglalkozó gazdáknak nem kis aggodalmat okozó bajok enyhítésével, akkor talán még jobbra fordulhat az ügy és a jövő tenyésztési irányt könnyebb lesz kijelölni.

Sz.-Fenes.

Szabó József.

A marostordamegyei gazdasági egylet közgyűlése.

Megyénk törekvő gazdasági egylete közepes részvét mellett tartotta meg január 17-én közgyűlését, melyet báró Aporkáry buzgó elnök érdekes és a figyelmet folyton lekötve tartó hosszabb beszéddel nyitott meg.

Élénken hangsúlyozá a nemes báró, hogy az őseink által ezred év előtt szerzett haza földéhez ragaszkodjunk a legnagyobb szívóssággal, mert csak addig nevezhetjük azt valóban magyar földnek és magyar hazának, míg a földbirtok valóban magyar kézben is van; hogy pedig a magyar államnak legfőbb fentartó elemét most is a földbirtok képezi, az eléggé ismeretes. A mig az ösiségi törvény fenállott, addig eléggé biztosítva

volt a földnek magyar kézben maradása, de az újabb idők modern alkotásai után már sok jelentékeny birtok került forgó vásári czikk gyacánt már kitudja hányadik idegen kezére; ámde az újabb szabad forgalmi és kereskedési vívmányokat most ki akarná akadályozni? hanem igen is arra hivatva vagyunk, hogy a modern gazdasági ismereteket és találmányokat eltanuljuk; mások drága tapasztalatait értékesítsük; gazdaságunkba a megfelelő újításokat behozzuk és földünket, termékeinket értékesbbsé tegyük, a mire nézve a kormánynak is egész hazafias támogatását kell kérni és remélni; legtöbbet azonban magunk segíthetünk, ha egyesületi életünket munkásságunkat minél erőteljesebben és buzgóbban kifejtjük.

Az élénk éljenzéssel fogadott elnöki beszéd Deák Lajos tanfelügyelő indítványára egész terjedelmében jegyzőkönyvre vétetni határozatot.

Lokodi János titkár jelentéséből kiemeljük a következőket.

Az egylet a múlt év folytán rendezett Marosvásárhelyen (sept. 21—28.) egy nagyobb termés és ipartárlatot — mely elapokban annak idején részletesen ismertette volt. Azonkívül tartatott szintén Marosvásárhelyen, Nyárádszeredában és Szászrégenben fehér, erdélyi fajú szarvasmarha kiállítás díjazásokkal egybekötve. Kiosztott tagjai között a kormánytól adományozott jelentékeny mennyiségű jó fajú pityókát, árpát és takarmány fűmagot termelési kísérletre, — mely kísérletek a beérkezett jelentések szerint nagyjából jól sikerültek. Kiszközölte a földmivelési ministeriumtól, hogy Antos János culturmérnök-leküldetett a nyáron a Nyárad vízjárta területének Nyáradtótól Szentbenedekig felvételére, hogy tervezet készítségük a viz szabályozására. A megye területén termelt és termelő legjobb alma és körtefajokat újabban is kijelölte, egy nagyobb termelőket is. Feliratot intézett a marosvásárhely-szászrégeni vasútvonalon a városban vagy közvetlen szélén létesítendő kisebb indóház iránt, lévén a mostani 3 kilométerrel alól építve a városon igen szerencsétlen tervezet szerint. A választmány néhány tagja az elnökkel élükön igen buzgón teljesítette kötelességét, de a szakosztályok annál lanyhábban.

A számadásokból főlemlitjük, hogy a tagsági díjak elég pontosan folynak be a rendes tagoktól; de néhány alapító már jelentékeny hátralékban van, a minek hasonló egyleteknél teljességgel nem volna szabad történni. A múlt évi kiadás 1300 frt. volt; az egylet jelealeg negyedfélezer forint vagyonnal bír, beleszámítva a künnlevő követeléseket is. Alapító a múlt évben egy sem fizette be alapítványi összegét. A kormány 200 frtot adott a titkári fizetéshez; elnök 60 frt. tárlati jutalmat, Kovács Ferencz hármat ajándékoztak vissza; a megyebál rendezői a múlt télen 270 frt. jövedelmet ajándékoztak az egyletnek; a helyi takarékpénztár dicséretes szokása szerint ismét ötven forintot.

A jövő évi költségvetésben a bevétel 2158 frtra van előirányozva, a kiadás 2150 forintra.

A tárgyalt indítványok között kiválóan fontos volt a Fílop Kálmáné, melynek alapján felirat intéztetik a földmivelési ministeriumhoz, hogy kegyeskedjék odahatni, miszerint a birtokrendezési ügyek az igazságügyi ministeriumban soron kívül intéztessenek el és ne tartassanak ott hónapokig, sőt évekig is a gazdaközönség kiszámíthatatlan kárára, és hogy a birtokrendező, tagosító mérnökök záros határidő alatt köteleztessenek munkálataik elvégzésére, mert jelenleg annyi munkát vállalnak, hogy csak évek múlva készülnek el s akkor is a munkahalmaz a minőség rovására esik. Indítványoztatott még, hogy ha felkérésre a havas birtokosság kétszáz forintot gyümölcsfaiskolai jutalmakra adni fog — az részben jeles gyümölcsészeti szakmunkákban is osztassék ki, a mi el is fogadtatott.

A gyűlésen részt vettek még az említett felszólalókon kívül gróf Teleki Domokos, báró Kemény Domokos, Máriaffi Albert, Ilyés István, Kovács Ferencz, Losonczy József, Szentkirályi Gyula, Molnár József, Kis József, Schusztér Gyula, Haynal József, Koncz Elek stb. stb. Délben társas közebed volt, melyet a toasztokon kívül az elnök híres tófalvi rizlingje is nagyban fűszerezett.

Vidéki.

Kertészeti szakosztályunk működése 1884-ben.

VI.

Szakosztályi működésünk fonalát, e lapok múlt évi 47-ik számában (nov. 18.) október 29-ig hoztuk le, s most újból fölvéve be is fejezzük azt.

Tüzetes megbeszélés tárgyát képezte az országos kiállítás miunket illető része. Intézkedések határozattak tétetni a gyümölcsök összehozása s illetőleg eltarthatása tekintetéből. Edolgozások intézésével, egyleti titkár segédkezése mellett, a szakosztályi elnökség bizatott meg.

Jegyző indítványára jegyzőkönyvbe iktattatni határozattak azon lelkes ügytársak nevei, kik az oktoberi csinos és tanulmányos kis gyümölcsészeti kiállítást összehozni sziveskedtek.

A díszes névsort e lapok 43—44. számaiban közöltük.

Jegyző, Dózsa Gergely Tomesdi gyümölcsész ügytárs levelét olvassa föl, melyből örömmel győződött meg a szakosztály, hogy Dózsa ügytársban egy szép reményekre jogosító szakférfi működik, ott lenn Hunyadmegye Körösbánya felőli részében, és pedig oly scrupulozitással telepíti be 100—100-féle alma-körte anyafa kertjét, miszerint abba eddig egyáltalában — az egy Bereczkin kívül senkitől sem tett be semmit, — többször csalódván telepítése kezdetén a fajok azonosságában, s most nyílt munkálkodásunk alapján meggyőződve a mi fajaink autentikus volta felől, fölünk is rendelt ojtványokat és ojtógalyakat; s kér véleményt egyben-másban, melyre való válaszóalással szakosztályi jegyző bizatott meg, valamint avval is, hogy a mennyiben lehetséges leend, mutatványt küldjön új ismerős derék ügytársunknak, a tárlaton fölmutatott gyümölcsökből.

Izleltettek ez alkalommal br. Bánffy Ernő — nagy Goldpepin forma — finom kevi izletes e és ehhez hasonló alaku Gázdsonki Rtje. Csiki Lukács gyönyörű Multhaupt carmin Rtje, udvarhelymegyei téli fejer Calvil forma szép, de nem speciális alma. Egy különös vastag száru nemes colmárra valló s még néhány finom gyümölcs Veress Arankától. És a többek közt az 520 grammos gyönyörű és finom Angouleme-i hgnő elnöktől.

A nov. 5-diki ülésen számbavétettek az eladás tekintetéből szortirozott ojtványok.

Bemutatja egyleti titkár-szerkesztő a Budai József által beküldött „Henter magonca“ nyári almának „leírását“, melyre nézve szakosztály azt határozta, hogy e „leírás“ közzétételével addig várunk kell, míg gyümölcsét s ebből folyólag annak érdemes voltát nem ismerjük.

Dr. Berde Áron szakosztályi alelnök indítványára határozattott, hogy ezután — a mennyiben a körülmények engedik — minden olyan erdélyrészi kiállításra, hol gyümölcs is szerepel, egy avatottabb szakosztályi tag ismeretszerzés, tanulmányozás céljából kiküldessék.

Jegyző tudatja, hogy Somkerek i Gusztáv főerdész ur készségesen átengedte kitünő pinczehelyiségét eltartandó gyümölcsceink részére. S aztán még egy pár kebli ügy elintézése után egész özöne izleltetett a finomabbnál-finomabb almakörtéknek, számszerint 39 féle, s azok közt a gyönyörű Sárga, igen finom Mária Lujza, Hardenpont izletes, Six vajonca, Józsefina elnök és jegyzőtől, s különösen két ismeretlen újdonság Ritter utján a Diósgyőri állami vasgyár igazgatóságától, t. i. a 45-ös számú, mely aligha nem a Bronzsziu ü öszi körte, a 30-a s számú meg egy óriás Clairgeauhoz hasonló nagyságu, de finomabb Bachelier vajonca (Báslié), mindkettő ojtógalyakra előjegyeztetett.

A nov. 12-diki ülésből kérés intéztetett az egylet ig. választmányához a nagy-utczai vinczelléri-lak megépítése tárgyában, melynek kapcsán föl is kéréselt Szabó József egyleti alelnök ur, hogy költségvetéseket eszközöljön s ezek alapján készíttesse elő az építés ügyét annyira, miszerint az, ha 1885-ben a tetemes kiállítási költségek miatt nem is, de 1886-ban megépíttessék.

Egyleti titkár Budai József buzgó ügytárs föl hívását terjeszti az ülés elé, minthogy azonban e föl hívás a Jeges tányér-almának megismerését s illetve megismertetését célozza, s az Erdélyi Gazdában pedig éppen most jelent meg annak körülményes leírása, a föl hívás közzététele mellőztetni határozattott, avval a megjegyzéssel, hogy effelől ily értelemben értesíttessék Budai ügytárs.

Nevezetessé tette ez alkalommal izlelésünket az, hogy most csakugyan össze hasonlíthattuk „Erdélyi sóvárinkat“ „erdélyi Darunkkal.“ Előbbit az egyleti köztelekről kapva, utóbbit pedig Tamási János egyetemi quæstor nagyszabásu gyümölcsgyűjteményéből. A Sóváriról nem is igen van már, hogy mit beszéljünk, annyit csépeztük erről-arról, hanem a „mi Darunkról“ még talán egyszer-kétszer nyilatkozhatunk, s megmondhatjuk, hogy az ugyan lehet édes testvér alak-

ra a másikkal, de színe sötétebb, felszíne darabosabb s husa pedig hasonlíthatlanul durvább és gyengébb minőségű a mi sóvárinkénál. Lehetséges, hogy egy = ugyanazon gyümölcs magvából keltek, de hogy a természet ez utóbbitől több jó tulajdonságot megvont s ma napság már kellően elhuzhatni köztük a válaszfalat, kétséget nem szenved.

Kiváló finom Angoulémei hgnök izlettettek a köztelekről, Br. Bánffy Ernőtől, jegyzőtől s az udvarhelymegyei gazd. egylettől, a finom kis Rousselet van der Wecken Szabó Samutól, több jeles faj Korbuly Bogdántól, elnöktől; néhány nem tiszta elnevezésű, de jó körte a helybeli állami tanító és tanítónő-képezde kertjéből Molnár Sándor úján és Szenkowich Mártontól.

A nov. 19-iki ülés intézkedett affelől, hogy a színes képekben már meglevő 20 erdélyi ősi almánk kiegészítésül még a „Csikós“ és „piros“ Gyógyik, Sóvári és Marosszéki piros páris is lefestessenek Propper tanárral.

A „nagy-utczai szőlőskert“ ügyében vitattattak meg egy más kérdések, melyek folytán kiviláglott, hogy e kert még csak a legközelebbi virány alatt adathatik át igazi rendeltetési céljának: az érdeklődő publicum tanulmányozásának, csak most állván be teljesen a még eddigieknél is sokkal kitünőbb speciálisok termési korszaka.

A mai és 26-án tartott ülésekben Sipos Gábor, Szenkowich Márton, Nagy Dániel, elnök és jegyző, Molnár Sándor, dr. Berde Áron alelnöktől, Nagy Dániel úján Wolff Tamástól (Nagy-Disznódról), Horváth kapitánytól és Muksi József honvéd főhadnagytól izlettettek jobbnál-jobb és szebb gyümölcsök. Különös figyelemben kezd részesülni a kevésbé ismertek közül a gyönyörű és körte finomságú Belmont alma, mely jegyzőnél kapható biztos galyakban; — tetszésben részesült még a Wolf ügylárs igen szép és jó nagy szeges párishoz hasonló piaczos s egyszersmind csemege alma; Horváth kapitány General Consul Lade körtéje s ismételten jegyző kiváló finom Mária Lujzája.

A decz. 3-iki rendes és 7-iki rendkívüli ülésben számba vétettek az udvarhely megyei, maros-ordamegyei, torda-aranyos megyei, alsófejérmegyei és csikmegyei gazd. egyletek által beküldött gyümölcs-kijelölések, s minthogy a többi helyekről (megyékből) semmi ajánlat nem érkezett, szakosztályunk a beküldött adatok és saját tapasztalatai alapján — a legnagyobb figyelemmel — kidolgozta egész Erdélyre s illetve hasonló alju és talaju vidékekre nézve, hogy mely alma-körte, szilva, cseresznye, meggy, kajszin- és őszibaraczkok termeltessek.

Első sorban ajánlatott 15-féle alma s ugyanennyiféle körte.

Másod sorban (még ezekhez) 9-féle alma s 7 féle körte.

Kilencféle szilva, 9-féle cseresznye, 7-féle meggy, 6-féle kajszin, s 9-féle őszibaraczk — mindannyihoz rövid ismeretetés csatoltatván.

Gondoskodva lett, hogy e lapokban egész terjedelmében közöltessék ez operatum.

A decz. 10. és 17-diki s ugy a jelzett két ülés alkalmával természetesen igen sok jeles gyümölcs izlettetett — ez időre esvén ugy szólva a kora — téli legjelesebb alma-körték érése. Minthogy azonban e fajok legnagyobb része már főnőbb is említettett, itt mellőzzük.

Decz. 24-én Molnár Sándor mutatott be egy Bereczki féle Daru-almát Kendi-Lónáról gr. Teleki Miksáné öngyűsága új gyümölcsöséből, de melyet jegyző az erdélyi Sóvári összehasonlítása céljából magával vitt, ugy sem tarthatván meg az ülés sem ma, az ünnep szombatja-, sem 31-én — Sylvester estéje miatt.

A szakosztály 1884-ben is minden szerdán megtartotta rendes üléseit s még 3 rendkívülit is tartott, id. Bodor Pál elnöktele s a tagok meleg érdeklődése mellett. Viselt dolgairól elég hiven beszél az a nyolcz közlemény, mely e lapok mult évi számai 163, 169, 200, 260, 308, 383, 392 s e jelen szám lapjain kezdődőleg, összesen 29 hasábon ügylársaink szives tudomására hozattak; s éppen azért még csak azt említjük meg, hogy összeségében hány gyümölcsöt izlettünk. Alma 373, körte 186, szilva 42, kajszin 17, cseresznye 24, meggy 8, őszibaraczk 11, szőlő 75, egres 9, veresszőlő (ribizli) 7, eper 12, málna 4; összesen 768-féle gyümölcsöt (talvaly 663).

Működésünk elég nyilvános volt s eredményes is akart lenni; hogy azonban ez mennyiben sikerült, ítéljen fölötte érdeklőkkel viseltetős illetve a hhoz értős olvasó közönségünk.

S ezzel végezve 1884-dik évi szerény munkálkodásunk vázolását, jobb gyümölcs évet s több eredményt kívánunk termelőinknek s e tért mivelős lelkes ügylársainknak.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

EGYVELEG.

— Olcsó könyv. Turcsányi Andornak értekezése „Némely mellékes keresetmódról“, melyet lapunk mult számában érdeme szerint méltányoltunk, a vas megyei gazd. egyletnél, Szombathelyen, példányonként 10 krajczárért kapható. Ajánljuk e derék füzetet ismételten t. olvasóink szives figyelmébe.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a földművelési ministeriumhoz tett jelentések szerint a bekövetkezett száraz fagyok a vetéseket veszélyeztetik, különösen a késői vetéseket. Legjobban állanak ezek még a Dunántul, hol — Veszprém, Somogy, Tolna némely lapályosb helyeit kivéve — szépen zöldülnek. Legtöbbet látszottak szenvedni az alföld északi részében, hol mint Heves megyében, alig látszanak ki a földből; még szerencsének vehető, hogy az egerek általában már kevésbé pusztítanak.

A gazdák most nagyobbbrészt trágyakihordással vannak elfoglalva.

Számos panasz érkezett be lakormány hiány miatt, mely az ország különböző részeiben, így különösen a felvidéken nagyon érezhetővé vált.

Az állategészségügy — leszámítva a juhok és sertések közt szorványosan előfordult mételey-, lépfene- és himlő-ese- teket — Erdélyben pedig egyes sertéseken fellépett száj- és körömfájást, elég jónak mondható. Megjegyzendő végül, hogy a marhák közt az országszerte uralgott száj- és körömfájás már megszűntnek tekinthető.

* * *

— Tömeges termelésre ajánlható gyümölcsfajták czim alatt a „Közgazdasági Értesítő“ 4-ik száma közli az országos magyar és erdélyi gazdasági egyletek válszait, melyeket ez ügyben a földmívelési ministeriumnak hozzájuk intézett kérdésére felterjesztettek. Midőn ezt egyelőre csak röviden jelezzük, fenntartjuk magunknak, hogy lapunk közlelbi számaiban mind a két dolgot az egész terjedelmében ismertessük és méltassuk.

* * *

— Az állami mének szétosztása a fedeztetési állomásokra Homoródon február 18-án, Sepsiszentgyörgyön február 20-án és Deésen február 19-én fog eszközöltetni, mely ménszétosztásokra az illető lötenyészbizottmányok és lötenyészítők megjelenése első sorban saját érdekében felette kívánatos.

* * *

— Tordai bikatelep és enyedi vinczellérképezde. A közelebről lefolyt költségvetési tárgyalásoknál Ferenczy Miklós képviselő szóba hozta a bikatelepet és több kérdést tett, melyekre gróf Szechenyi Pál minister következőleg válaszolt:

Ferenczy képviselő ur a tordai telepet hozta fel és azon kérdést intézte hozzám, hogy vajjon nem volna-e helyes Tordán a még szükséges építkezéseket beszüntetni, minthogy még a commassatió kérdése ott nincs megoldva és lehet, hogy azon legelő telep, melyen a bikák járnak, sokkal távolabb fog esni, mint a helyes berendezés azt megkíváná. Bátor vagyok felvilágosításul azt mondani, hogy Tordán ma már építkezések nem folynak, mert az építkezések ott tavaly befejeztettek és tudomra ott, ha építkezések szükségesek, legfeljebb némely kis pajtáról, vagy ilyen kisebbszerű melléképületekről lehet szó, de az épületek fő része, az istállók, a személyzet lakásai, a magtárak, szóval minden nagyobb épület készen van.

A mi a tagosítást illeti, lehet, hogy a tagosítás folytán a legelő, melyen a bikák járnak, távolabb fog kiosztatni. Ez azonban bajjal nem fog járni, minthogy éppen Torda szomszédságában van a kolozsi gazdaság, a mely sziatén a ministerium kezelése alá adatott, hogy ott anya-gulya állittassék fel és akkor a nyári legelésre a bikák át lesznek tehetők a Kclozshoz közelebb eső legelőre. Itt tehát semmi nehézség a bikák legelőjére nézve nem forog fenn.

A mi azon megjegyzését illeti, hogy Tordán a komlótenyésztésre dugványok neveltessenek és hogy a szőlőtenyésztés

érdekében szőlővesszők adassanak a közönség rendelkezésére, bátor vagyok e tekintetben arra figyelmeztetni, hogy a komló dugvány beszerzése sokkal olcsóbb, mint annak nevelése. Tordán a bika telep nem azért van, hogy a gazdaság minden ágára kiterjeszkedjünk és ott a komlótermelés behozatala minden- esetre a költségeket nagyon emelné, minthogy ott csak kisebb mértékben lehetne azt termelni és a bevétel nem fedezné a kiadást.

Dárday Sándor utal felszólalásában arra, hogy az erdélyi bortermelés méltán igényelheti a kormány kiváló gondoskodását, mégis csak egyetlen egy vinczellér-képezdeje van, t. i. a nagyenyedi, mely kitünő vezetésnek örvend ugyan, de oly mostoha viszonyok közt teng, hogy ez évben is számos jelentkezőt kellett visszautasítani. Az intézet felügyelősége egy fölterjesztést intézett a ministeriumhoz, melyben a kibővítésre megfelelő összeget kért a költségvetésbe fölvetetni.

Szólo nem akar indítványt nyújtani föllépni, mert tudja, hogy ezen stadiumban az államháztartás mérlegét alterálni bajos volna, csak ajánlja az intézetet a minister figyelmébe s kéri, hogy az intézet fejlesztésére szükséges építkezéseket még ez évben teljesíttesse, illetve a jövő évi költségvetésbe fölvegye.

Szechenyi Pál gr. minister megjegyzi, hogy a beruházások czimei között az idén nem fordul elő a nagyenyedi vinczellér-képezde, a jövő költségvetésbe való felvételt azonban, mihelyt az ottani viszonyok tisztába lesznek hozva, kilátásba helyezheti. A minister utal arra, hogy a nagyenyedi viszonyok kissé bonyolultak, mert a képezde nem állami, hanem magántulajdon s a tulajdonosok közt nincs egyetértés. Ha ez tisztában lesz, a minister kész az óhajnak megfelelni.

* * *

— A kaposvári orsz. lóárverés ez idén április 13-án fog megnyitni a rendező somogy megyei gazdasági egylet által. Az elárverezendő lovak f. é. február 1-től 28-ig a rendező bizottság kaposvári irodájában bejelentendők, azonban a később bejelentettek sem üttetnek el az árveréstől. A ki már bejelentett lovát a bejelentési határidőn túl visszavonja 25 frt. bánatpénzt fizet. A bejelentéskor minden ló után 5 frt. beiratási díj fizetendő. A kikiáltási ár minden lóra egyaránt darabonként 100 frt; miért is minden tulajdonosnak joga van saját lovára árverezni, hogy az általa kívánt áron alul el ne keljen. Az árverésen fokozatosan öt forintnál kisebb összeg nem ígérhető. Minden vevő, tehát ha a tulajdonos maga tartja is meg lovát, köteles a vételár minden 100 frtja után 5 frtot a bizottság pénztárába befizetni. A vételár azonnal lefizetendő. Az ezen ügyre vonatkozó levelezések a „lóárverési bizottság irodájához Kaposvárott“ (gr. Somssich Imre-féle ház) czimzendők. (G. K.)

* * *

— Egy új szőlőkötöző anyaggal, a raffiában csesal tett kísérletekről a budai vinczellér-képezde igazgatója: Molnár István ur érdekes adatokat terjesztett be a földmívelési ministeriumhoz. Ezen kísérletek szerint a szőlőkötözésére szükséges a raffiából egy katastrális holdra, vagyis 1600

□ öltre 5400 g., megjegyeztetvén, hogy egy szál kötfelé lett hasítva hosszában, miután a budai telepen az északnyugati szél igen erősen dühöngvén, rendszeren erősebb kötélekre kell már eleve számítani. Ha már most a raffia árát vesszük tekintetbe, akkor ha az eddig elért minimalis árát tekintjük s $4\frac{3}{4}$ kilogrammos csomag árát 3 frt 15 krral számítjuk, ez esetben kerül 1600 □ ölnyi szőlő kötéleke 3 frt 58 krba. Hogy a raffia viszonylagos árát megállapíthassuk, össze kell hasonlítani egyéb kötélek-anyag árával. A budai szőlőtelepen használtatott pl. a csádé (egy kákafaj), melyből 5,054 □ öltre elfogyott 120 csomag csádé 12 frt értékben; ebből az egy kat. holdra szükséges csádé értékét számítva, kerül egy kat. hold szőlő kötözése csádéval épen 4 frtba. E szerint magánál a kötélekanyagnál is egy kat. hold szőlőnél a raffia olcsóbb a csádénál 42 krral. Ha most számításba vesszük a munkát is s felvesszük, hogy a raffiával történt kötözésnél pótkötözés nem volt szükséges, míg a csádé vagy zsuppal való kötözésnél két pótkötözés is szükséges; ha csak a pótkötözésre holdankint 4 napszámot veszünk is fel, az legkevesebbet számítva mindenesetre tesz 2 frtot, e szerint katastrális holdankint a megtakarítás a raffiával legalább is 2 frt 42 kr.; sőt ha azt négyfelé is lehet hasítani s a hol a napszám nagyobb, ott és ezen esetben a megtakarítás holdankint 4—6 frtig is felmehet, a mire ha valakinek, a szőlősgazdának mindenesetre szüksége van. Nem szabad továbbá felednünk, hogy minden egyéb kötéleket áztatni is kell s az időbe kerül, főleg ha a vízhez messzebbre kell menni áztatás és tiprás végett; ez a raffiánál szükségtelen. Másrészt nem szabad azt sem figyelmen kívül hagyni, hogy a hol ráérnek télen törökbuza fosztalékot készíteni, vagy a hol a csádé a határban terem és talán csomója 1—4 krajczárért kapható, ott esetleg maga a kötélekanyag olcsóbb lehet a raffiánál, de a napszám-megtakarítás itt is megmarad a raffia alkalmazása esetében. Az előrebocsátottak szerint a raffia mint szőlőkötöző anyag czélszerűség és tartósság dolgában minden ismert kötéleket felül-mul s olcsóságra nézve is megérdemli a nagyban alkalmazást. Megrendelési czimek: Szepsy Lajos Vingán és Gissel August Hamburgban. (F. É.)

* * *

— Uj biztonsági lámpa, kívülről szabályozható gyújtó s eloltó szerkezettel. Minden ujtás s találmány daczára mindeddig hiányzott egy oly lámpa, mely föltétlen tüzbiztonság mellett, gyufa használata nélkül kívülről szabályozható szerkezet segítségével gyújtható meg s hason módon oltható is el. Ezen problema immár meg van oldva. Az uj lámpa egész szerkezetében oly egyszerű s practicus, hogy általánosan való elterjedésének bizvást lehet elébe nézni, annál is inkább, mivel tudvalevő, hogy a tüzesetek legtöbbjének oka a lámpák eldülése, gyufák gondatlan használata stb. effélében rejlik. Ezen uj biztonsági lámpát csak akkor kell kinyitni, ha ujonnan akarjuk megtölteni, mi — minden veszély kikerülésével — nappal is megtörténhet. A lámpa oldalfalából 3 csavar áll elő; a bal-felőlínek egyszeri forgatása által egy gyújtó-készülék fölrobbanása idéztetik elő, miáltal a bél azonnal meggyulad; a jobb oldali csavar az eloltó készüléket mozgatja, míg az alatt levő

a bél szabályozására szolgál. A lámpa alja szivacsoscsal van mintegy kibélelve, mely az égetésre való olajat magába veszi, a lámpa eldülése ennél fogva egész veszélytelen, mert sem olaj nem folyhat ki, sem pedig robbanás nem állhat elő. E lámpa megrendelhető F. A. Linguer magdeburgi gyárosnál, ára dbjának 4 márka, körülbelül 2 frt. o. é. (G. K.)

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár jan. 22-én. Összes felhajtás 2729 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 22 db. bika, 949 db ökör, 500 db vágó tehén, 281 db. fejős tehén, 86 db. bival, 527 db. borjú, 364 db. bány, — db. juh. Árak: bika darabonként 80—190 frt, ökör páronként 180—390 frt, vágó tehén páronként 120—270 frt, fejős tehén darabonként 75—180 frt, bival páronként 170—240 frt, borjú darabonként 6—30 frt, bány páronként 5—10 forint juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 50—54 frt, tehénhús 46—50 frt, borjúhús 56—60 frt, bivalhús 44—47 frt.

Pozsonyi marhavásár jan. 19-én. Összes felhajtás 1484 darab, és pedig 1206 darab magyar, — darab lengyel és 254 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—65 frt, lengyel — — frt, német 60—67 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár jan. 19-én. Összes felhajtás 2005 drb és pedig 714 drb. magyar, 600 drb. lengyel és 691 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—65 frt, lengyel 53—59 frt, német 53—65 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár január 23-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőlemező részvénytársaság jelentése.) A folytonos csekély szükséglet ismét lanyha hangulatot idézett elő az e heti üzletben és az árak minden fajtánál csökkentek.

Gyulai sertésvásár jan. 22-én. A vásáron mintegy 35000 darab jól tartott sovány sertés volt felhajtva. Árak elevenkilogrammonként 33—37 kr. és 4% levonás. A felhajtott sertés mind eladatott.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 45—46 krral, 180—240 kilogr. nehezek 44—45 $\frac{1}{2}$ kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 42—43 kr, vidéki sertés 41—44 kr. Transitóban: szerbiai 41 $\frac{1}{2}$ —43 kr., románia 44—46 kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 7063 darab, összes elhajtás 7236 drb.

Bécsi sertésvásár jan. 20-án. Összes felhajtás 7303 drb. és pedig 1536 drb. nehéz, 2601 drb. középnehéz és 3712 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 40—42 frt, középnehéz 38—40 frt, süldő 30—36 frt; szalonna és zsír 47—52 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENC
első magyar gép-
és tüzelőszerek, gyár,
harang- és érc-öntőde
ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monosztorutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezeték-ek kútak s berendezéséire.

(1.) Tétemesen leszállított gyári árak mellett. (4-52.)

Gazdatiszt kerestetik.

Báró Kemény Kálmán ur vécsi birtokán a gazdatiszti állomás üresedésben lévén, keres-
tetik egy oly fiatal, gazdasági tanintézetet
végzett egyén, a ki már legalább két évet na-
gyobb gazdaságban, mint gazdatiszt vagy gya-
kornok működött.

Jó ajánlat és bizonyítvány szükséges. Ér-
tekezhetni **Vadasdi Kálmán** igazgatóval,
Maros-Vécsen. (4.) (3-3.)

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-
közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre.
Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügy-
vezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám
alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

PIACZI ÁRÁK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	100 kilo		1 köb- meter tüzifa	1 kilo marha- hús	
helye	napja								széna	szal- ma			
k r a j e z á r o k b a n													
Bécs	január	—	metermázsa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Budapest	január	24	"	812	—	715	805	658	540	—	—	—	
Balázsfalva	január	22	hektoliter	500	400	350	—	200	350	280	—	300	40
Brassó	január	23	"	560	370	360	350	220	280	350	190	250	40
Deés	január	20	"	720	620	520	480	420	450	680	280	320	40
Gyula-Fehérvár	január	24	"	560	460	390	—	250	350	350	135	260	46
Kézdi-Vásárhely	január	22	"	550	—	360	360	220	400	400	100	300	36
Kolozsvár	január	22	"	561	—	408	—	234	390	450	220	300	48
Maros-Vásárhely	január	22	metermázsa	650	525	525	525	460	450	250	100	300	42
Nagy-Szeben	január	23	hektoliter	540	420	350	—	210	350	200	140	325	44-46
Nagy-Várad	január	20	"	532	416	404	348	246	340	300	150	380	48
Sepsi-Szent-György	január	26	"	560	520	380	300	200	340	300	110	175	36
Szász-Régen	január	22	"	475	325	350	—	200	387	300	200	240	40
Torda	január	24	"	525	460	375	350	200	300	250	15	250	44